

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Sžk/3/2018
Identifikačné číslo spisu: 1017200048
Dátum vydania rozhodnutia: 20.08.2020
Meno a priezvisko: JUDr. Katarína Benczová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2020:1017200048.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: Podielnicke družstvo DUNAJ, so sídlom Vývojová 852, 851 01 Bratislava - Rusovce, IČO: 00 190 667, právne zastúpený: Advokátska kancelária JUDr. Matúš Meheš s.r.o., so sídlom Nevädzová 6C, 821 01 Bratislava, IČO: 36 855 430 proti žalovanému: Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky, so sídlom Námestie slobody 6, 810 05 Bratislava, za účasti: 1. Okresný úrad Bratislava, Odbor výstavby a bytovej politiky, so sídlom Tomášikova 46, 832 05 Bratislava, 2. Národná diaľničná spoločnosť, a.s., so sídlom Dúbravská cesta 14, 841 04 Bratislava, IČO: 35 919 001, 3. ELWING Slovakia, a.s., so sídlom Boženy Němcovej 8, 811 04 Bratislava, IČO: 35 863 471, právne zastúpený VIVID LEGAL, s.r.o., so sídlom Plynárenská 7/A, 821 09 Bratislava, IČO: 36 807 915, 4. Slovenský pozemkový fond, so sídlom Búdkova 36, 817 15 Bratislava, 5. Slovenský pozemkový fond, Regionálny odbor Bratislava, so sídlom Trenčianska 55, 821 09 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia žalovaného č. 26147/2016/B624-SV/71487/Ho zo dňa 11. novembra 2016, o kasačnej sťažnosti účastníka 3. proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/7/2017-84 z 21. augusta 2017 v časti výroku o trovách konania, takto v spojení s § 439 SSP).

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/7/2017-84 z 21. augusta 2017 v napadnutej časti výroku o trovách konania zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Bratislave uznesením č. k. 5S/7/2017-84 z 21. augusta 2017 podľa § 99 písm. a) zákona č. 162/2015 Z.z. Správny súdny poriadok (ďalej aj len „SSP“) zastavil konanie, pretože žalobca vzal žalobu späť skôr, ako správny súd vo veci rozhodol. O náhrade trov konania rozhodol krajský súd s poukazom na § 170 písm. b) SSP tak, že žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania, pretože bolo konanie zastavené a nebol zistený žiaden dôvod na aplikáciu ust. § 171 ods. 1 SSP.

2. Z odôvodnenia rozhodnutia krajského súdu ohľadne výroku o trovách konania vyplýva, že krajský

súd sa k trovám konania vyjadril iba v bode 6. odôvodnenia uznesenia.

3. Proti rozsudku krajského súdu v časti výroku o trovách konania podal účastník 3. v zastúpení svojho právneho zástupcu kasačnú sťažnosť a žiadal, aby kasačný súd napadnuté rozhodnutie v časti výroku o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Kasačnú sťažnosť odôvodnili tým, že krajský súd rozhodol na základe nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 440 ods. 1 písm. g) SSP).

4.

Sťažovateľ uviedol, že krajský súd pri rozhodovaní o náhrade trov konania vec nesprávne právne posúdil, keď rozhodol podľa ust. § 170 písm. b) SSP a vylúčil aplikáciu ust. § 171 ods. 1 SSP. V zmysle odbornej literatúry uviedol: „Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie sa uplatní pre každé konanie bez ohľadu na to, z akého dôvodu bolo zastavené, ak už vznikol procesnoprávny vzťah medzi súdom a oboma stranami sporu a medzi stranami sporu navzájom. K zastaveniu konania môže dôjsť napr. z dôvodu späťvzatia žaloby, či už úplného, alebo čiastočného (§ 145 CSP), z dôvodu neodstrániteľného nedostatku podmienky konania (§ 161 ods. 1 CSP), z dôvodu odstrániteľného nedostatku podmienky konania, ktorý sa nepodarilo odstrániť (§ 161 ods. 3 CSP).“

5. Späťvzatie žaloby v celom rozsahu zo strany žalobcu predstavuje podľa sťažovateľa nepochybne zavinenie zastavenia správneho konania, čo zakladá opodstatnenosť subsumácie rozhodovania o náhrade trov konania podľa ust. § 171 ods. 1 SSP.

6. K podanej kasačnej sťažnosti účastníka 3. sa nevyjadril nikto.

7. Senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky konajúci ako kasačný súd (§ 438 ods. 2 SSP) postupom podľa § 491 ods. 1 SSP preskúmal napadnuté uznesenie krajského súdu spolu s konaním, ktoré predchádzalo jeho vydaniu a dospel k záveru, že kasačná sťažnosť je dôvodná. Preto podľa § 462 ods. 1 SSP uznesenie krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

8. V prejednávanej veci bola spoločnosť ELWING Slovakia, a.s. v postavení ako účastník 3. úspešná v konaní pred Krajským súdom v Bratislave, nakoľko krajský súd uznesením č. k. 5S/7/2017-84 z 21. augusta 2017 podľa § 99 ods. 1 písm. a) SSP zastavil konanie, keďže žalobca vzal späť žalobu pred rozhodnutím veci. Krajský súd nepriznal žiadnemu z účastníkov nárok na náhradu trov konania s poukazom na § 170 písm. b) SSP, nakoľko konanie bolo zastavené a nebol zistený žiadny dôvod pre aplikáciu ust. § 171 ods. 1 SSP.

9. Podľa § 51 ods. 1 Správneho súdneho poriadku účastník konania a osoba zúčastnená na konaní si ako zástupcu môžu vždy zvoliť advokáta. Ustanovenia § 49 ods. 1 tretia veta a ods. 3 platia obdobne.

10. Podľa § 169 SSP ďalší účastník, osoba zúčastnená na konaní a zainteresovaná verejnosť pri zúčastnení sa na konaní podľa § 42 ods. 1 písm. d) majú voči účastníkovi konania, ktorý nebol v konaní úspešný, právo na náhradu iba tých trov, ktoré im vznikli v súvislosti s plnením povinnosti, ktorú im správny súd uložil. Z dôvodov hodných osobitného zreteľa im môže správny súd na návrh priznať právo na náhradu ďalších trov konania.

11. Ďalší účastník, osoba zúčastnená na konaní a zainteresovaná verejnosť pri zúčastnení sa na konaní podľa § 42 ods. 1 písm. d) SSP nemajú právo na náhradu trov konania, ale iba právo na náhradu tých trov, ktoré im vznikli v súvislosti s plnením povinnosti, ktorú im správny súd uložil. Zamedzí sa tým zbytočným vstupom do konania pred správnym súdom len z dôvodu možnosti náhrady trov konania. Povinnosťou uloženou správnym súdom ďalšiemu účastníkovi, osobe zúčastnenej na konaní a zainteresovanej verejnosti pri zúčastnení sa na konaní podľa § 42 ods. 1 písm. d) SSP môže byť

napríklad povinnosť dostaviť sa na pojednávanie za účelom výsluchu, povinnosť predložiť listiny alebo iné dôkazy, ako aj povinnosť vyjadriť sa vo veci samej, ktorá môže byť spojená s trovami na právne zastúpenie advokátom. Pokiaľ by správny súd subjektom uvedeným v § 169 SSP žiadnu povinnosť neuložil, právo na náhradu trov konania im nevzniká. V predmetnom konaní správny súd vyzýval aj účastníka 3., aby sa v lehote 15 dní písomne vyjadril k správnej žalobe, doručenej správny súdu dňa 11.01.2017, č. l. 44 súdneho spisu.

12. Podľa § 171 ods. 1 Správneho súdneho poriadku ak účastník konania procesne zavinil odmietnutie žaloby alebo zastavenie konania, správny súd prizná trovy konania ostatným účastníkom konania.

13. Úlohou kasačného súdu bolo vo svetle námietok účastníka 3. posúdiť správnosť záverov krajského súdu, ktorý spoločnosti ELWING Slovakia, a.s. (v postavení účastník 3. v konaní pred krajským súdom) nepriznal náhradu trov konania. Po oboznámení sa s prejednávanou vecou dospel najvyšší súd k záveru, že námietky účastníka 3. sú dôvodné a rozhodnutie krajského súdu nemá oporu v zákone.

14. Vo všeobecnosti platí, že náhradu nákladov konania ovláda zásada úspechu vo veci, ktorá je doplnená zásadou zavinenia. Zásada procesnej zodpovednosti za zavinenie (pôvodne § 146 ods. 2 a § 147 OSP) bola transformovaná do podoby vyjadrenej v § 171 SSP a znamená, že trovy je povinný platiť ten z účastníkov konania, ktorý zavinil, že vznikli. Zmyslom využitia zásady zavinenia je sankčná náhrada trov konania, ktoré by pri jeho riadnom priebehu nevznikli, uložená rozhodnutím správneho súdu tomu, kto ich vznik zavinil. Náhrada týchto trov sa prisudzuje bez ohľadu na výsledok správneho súdneho konania.

15. Právna úprava zakotvená v komentovanom ustanovení vychádza pri náhrade trov konania zo zásady procesného zavinenia, ktorá je osvedčenou a aplikačne bezproblémovou zásadou. Podľa zásady procesného zavinenia môže dôjsť i k tzv. separácii trov konania, keď náhradu trov konania môže znášať i účastník, ktorý mal v konaní úspech (§ 167 a § 168 SSP), ak ostatným účastníkom vzniknú trovy procesným zavinením inak v konaní úspešného účastníka.

16. Pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 171 SSP, treba posudzovať výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami pre posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie účastníka konania (teda aj jej prejav vôle spočívajúci napr. v späťvzati žaloby), a dôsledkom je vznik trov druhého účastníka konania. Prvkom zavinenia môže byť aj náhoda, napr. odpadnutie predmetu konania, pretože nič z toho nie je možné pripočítať na ťarchu toho, kto sa iba bránil. Pokiaľ jeden z účastníkov konania zaviní, že konanie muselo byť zastavené, pričom o veci nemôže byť meritorne rozhodnuté a tým zistené, či bola žaloba podaná dôvodne, vzniká mu zásadne povinnosť nahradiť druhému účastníkovi trovy konania.

17. Pojem „procesné zavinenie“ je pritom nevyhnutné vykladať komplexne a extenzívne, v dôsledku čoho je napríklad za osobu, ktorá zastavenie konania zavinila, považovaný aj žalovaný, rozhodnutie či opatrenie ktorého bolo zrušené napr. v mimoodvolacom administratívnom konaní, čím vyvolal u žalobcu nevyhnutnosť späťvzatia dôvodne vynaloženej žaloby. V tomto smere je ustanovenie § 171 ods. 1 SSP špeciálnym ustanovením k § 170 písm. b) SSP podľa ktorého žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, ak bolo konanie zastavené) a predstavuje výnimku zo všeobecnej záujmovej zásady. Výnimka z tejto všeobecnej zásady (predtým zakotvená v § 146 ods. 2 OSP) sa tak do ustanovenia § 171 ods. 1 SSP premietla ako pravidlo.

18. Pokiaľ účastníkovi konania možno pričítať procesné zavinenie trov konania, ktoré by inak neboli vznikli, správny súd prizná ich náhradu druhému účastníkovi (§ 171 ods. 2 SSP). Povinným subjektom môže byť aj svedok či znalec pre neospravedlenu neprítomnosť ktorých muselo byť odročené pojednávanie.

19. Zásada procesnej zodpovednosti vyjadrená v § 171 ods. 2 SSP znamená zodpovednosť za trovy konania, ktoré účastník konania zbytočne zavinil svojim správaním. Zavinením sa z hľadiska ustanovenia § 171 ods. 2 SSP rozumie porušenie procesných povinností vyplývajúcich zo zákona alebo v súlade so zákonom uložených správnym súdom, ku ktorému došlo aspoň z nedbanlivosti. Predpokladom uloženia povinnosti na náhradu trov je, že zavinené porušenie procesnej povinnosti malo za následok trovy, ktoré účastník konania vynaložil zbytočne.

20. Povinnosť na náhradu trov konania tu vzniká za predpokladu, že vznikli trovy, ktoré neboli efektívne vynaložené, pretože procesný úkon bol marený; vznik týchto trov bol v príčinnej súvislosti so zavinením.

21. Pri náhrade trov podľa § 171 ods. 2 SSP ide o trovy, ktoré by inak neboli v priebehu konania vznikli a ktoré nesúvisia s riadnym vedením konania. Najčastejšie pôjde o situácie, keď niektorý z účastníkov zmarí pojednávanie, uvedie nepravdivé tvrdenie, podá nadbytočný návrh na vykonanie dôkazu, o ktorom účastník konania musel vedieť, že vyvolá nepotrebné trovy, zmarí vykonanie dôkazu, a pod., a výlučne z tohto dôvodu došlo k neodôvodnenému predĺženiu konania. Takéto neodôvodnené predĺženie konania môže byť spôsobené aj oneskoreným prednesom, oneskoreným navrhnutím dôkazu. Keďže všeobecne platí, že možno priznať len tie trovy, ktoré boli vynaložené dôvodne, t. j. trovy preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva (§ 163 SSP), aj prípadne § 171 ods. 2 SSP musí ísť o takto vynaložené trovy, pričom bol zmarený účel, na ktorý boli vynaložené, takže tieto trovy boli vynaložené zbytočne.

22. Podľa § 171 ods. 2 SSP rozhoduje správny súd bez ohľadu na výsledok konania (úspech vo veci) o náhrade trov konania, ktoré vznikli výlučne zavinením niektorého z účastníkov konania. Pretože tieto trovy treba oddeliť od ostatných trov konania, hovoríme o separácii trov. Separácia trov konania je prípustná aj v sporových konaniach (§ 256 ods. 2 CSP), ako aj v mimosporových konaniach a prichádza do úvahy aj v zastavených konaniach. Zavinenie pri zastavení konania však z pohľadu ustanovenia 171 ods. 2 SSP nemožno vidieť v zavinení významnom z hľadiska ustanovenia § 171 ods. 1 SSP. Toto ustanovenie v sebe nezahŕňa aj zbytočné trovy konania vzniknuté náhodou, ktorá sa účastníkom konania prihodila. V súdnej praxi sa totiž konkrétne rozhodnutia, ktoré by ukladali náhradu trov konania spôsobenú náhodou, prakticky nevyskytovali. Náhoda, ako už je uvedené vyššie, môže byť aj prvkom zavinenia, a preto zákonodarca považoval uloženie náhrady trov za zavinenie za postačujúce. Toto ustanovenie sa obmedzuje iba na povinnosť nahradiť trovy v prípade zavinenia len na účastníkov konania. Je to tak preto, že účastníci konania majú v správnom súdnom procese iné postavenie reprezentované dôslednou aplikáciou dispozičného princípu, dôsledným vymedzením žalobných bodov v správnej žalobe (resp. sťažnostných bodov v kasačnej sťažnosti), sudcovskou koncentráciou a procesnými sankciami za nedodržanie právnych povinností.

23. Správny súd musí vždy starostlivo posúdiť, či účastník konania, ktorý nesplnením si svojich procesných povinností zavinene predlžuje konanie, aby nedošlo k porušeniu práva na spravodlivý proces zaručený v čl. 46 ods. 1 Ústavy SR. O nároku na náhradu separovaných trov rozhodne správny súd samostatným uznesením, a to vzhľadom na ustanovenie § 175 ods. 1 SSP v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Podľa nášho názoru nie je vylúčené a povaha týchto trov to pripúšťa, aby o tomto nároku správny súd rozhodol aj skôr v priebehu konania, a to ihneď po tom, čo tieto trovy vznikli, a s tým, že po právoplatnosti uznesenia bude toto predložené súdnemu úradníkovi na rozhodnutie o ich výške. Trovy, ktoré boli alebo mali byť podľa § 171 ods. 2 SSP separované, nemožno zahrnúť do trov, o ktorých náhrade sa rozhoduje podľa výsledku konania (§ 167 ods. 1, § 168 a § 171 ods. 1 SSP).

24. Ak žalobca zoberie žalobu späť, z procesného hľadiska zásadne platí, že zavinil zastavenie konania, sa plne uplatní aj podľa § 171 ods. 1 SSP. V tomto prípade je povinný uhradiť trovy žalobca. Aj náhrada trov konania priznaných podľa § 171 ods. 1 SSP sa vzťahuje na účelne vynaložené trovy. Ide o vyjadrenie všeobecného princípu, že nárok na náhradu trov je úzko spätý s účelnosťou ich vynakladania pri uplatňovaní práva na súdnu ochranu. Pri posudzovaní nároku na náhradu trov konania v spojení s ustanovením § 171 ods. 1 SSP je správny súd povinný skúmať, či niektorý z účastníkov konania zavinil,

že konanie sa muselo zastaviť.

25. Ako vyplýva z uvedeného, krajský súd vec nesprávne správne posúdil, pokiaľ v bode 6. odôvodnenia uznesenia konštatoval, že o práve účastníkov konania na náhradu trov konania rozhodol podľa § 170 písm. b) SSP a žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania, pretože konanie bolo zastavené. Svoje rozhodnutie tiež nedostatočne odôvodnil, nakoľko dôkladne nezrejmal všetky súvisiace skutočnosti, ktoré ho viedli k nepriznaniu nároku na náhradu trov právneho zastúpenia, čím odňal sťažovateľovi právo na spravodlivé súdne konanie.

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky z uvedených dôvodov uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 5S/7/2017-84 z 21. augusta 2017 v napadnutej časti výroku o trovách konania zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (§ 462 ods. 1 Správneho súdneho poriadku). Úlohou krajského súdu bude v ďalšom konaní rozhodnúť o náhrade trov konania v súlade s právnym názorom kasačného súdu s tým, že krajský súd rozhodne aj o nároku na náhradu trov kasačného konania (§ 467 ods. 3 Správneho súdneho poriadku).

27. Senát kasačného súdu prijal uznesenie jednomyseľne (§ 139 ods. 4 v spojení s § 147 ods. 2 a § 452 ods. 1 SSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu nie je prípustný opravný prostriedok (§ 438 v spojení s § 439 SSP).